

Gümüşane mebusu Hasan Fehmi Beyin gümrük tarife kanununun 28 inci maddesinin değiştirilmesi hakkında 2/25 numaralı kanun teklifile gümrük tarifesi kanununun 28 inci maddesinin tadili hakkında 1/212 numaralı kanun lâyihası ve İktisat Maliye ve Bütçe encümenleri mazbataları

Gümüşane mebusu Hasan Fehmi Beyin gümrük tarife kanununun 28 inci maddesinin değiştirilmesi hakkında 2/25 numaralı kanun teklifi

Esbabı mucibe

1499 numaralı gümrük tarife kanununun 28 inci maddesinde gümrük umumî tarifesi bir ingiliz lirasının dokuz Türk lirası (Evrakı naktiye) hesabına tesbit edilmiş ve bu hesap tarife nisbetlerinde esas ittihaz edilmiş olduğundan bu kanunun tatbiki sırasında her üç aylık vasatî kambiyo fiatına göre yüzde yirmi nisbetinde tezayüt veya tenakus olduğu takdirde Maliye ve kâleti atı üç ay için tarifedeki resim miktarlarını o nisbette tenkis veya tezyit edeceğini âmirdir.

Tarife kanunu tanzim edildiği zaman ingiliz lirası altın esasına müstenit sabit kıymet olduğu eihetle arzedilen 28 inci madde sağlam esasa istinat ettirilmişti.

Ahiren ingiliz lirasının altına mübadele mecburiyeti refi ve ilga olduğu eihetle ingiliz lirası sabit kıymet olmaktan çıkmış ve fiilen de temevvüata başlıyarak yüzde otuz derecesinde kıymetini kaybetmiştir. Türk gümrük tarifesinin altın esasını kaybeylediğinden talii meçhul olan ingiliz evrakı naktiyesine bağlı kalması büyük mahzur ve hatta zararlar da tevhit edebilir.

Mezkûr 28 inci maddenin hini vazında esas ittihaz edilen bir ingiliz lirasının kıymeti dokuz türk evrakı naktiyesi olduğuna göre aynı tarihte bir türk altının türk evrakı naktiyesine kıymeti de yüz onun dokuz yüze nisbetle yüze isabet eden miktardır ki 818 kuruştan ibarettir.

Bu esasa göre kanunun tadilile tarifemizin gerek iktisadî ve gerek malî noktai nazardan daima sabit kalacak altına rabtedilmiş olması lâzımdır.

Bu maksadı teminen tanzim kılınan kanun lâyihasının müstacelen müzakeresini arz ve teklif eyeriz.

Gümüşane
H. Fehmi

GÜMÜŞANE MEBUSU HASAN FEHMI BEYİN TEKLİFİ

1 Haziran 1929 tarih ve 1499 numaralı gümrük tarife kanununun 28 inci maddesi makamına kaim kanun lâyihası

MADDE 1 -- 1 Haziran 1929 tarih ve 1499 numaralı gümrük tarife kanununun yirmi sekizinci maddesi berveçhi atı tadil edilmiştir:

Gümrük umumî tarifesi bir türk altının (tek liralık altın) 818 kuruş türk evrakı naktiyesi hesabına tesbit ve bu hesap tarife nisbetlerinde esas ittihaz edilmiş olduğundan bu kanunun tatbiki sırasında her üç aylık vasatî kambiyo fiatına göre yukarı da gösterilen nisbet yüzde yirmi derecesinde bir tenezzül veya tereffu arzedecek olursa umumî tarifede gösterilen resimler üzerinde

Maliye vekili tarafından bu tenezzül veya tereffu nisbetinde tenzilât veya zammiyat icra ve tarifedeki resimler müteakip üç ay zarfında ona göre tenzil veya zamlarile tatbik ve istifa olunur.

Bu hüküm on beşinci maddedeki üç ay müddet kaydine tâbi değildir.

MADDE 2 — Gümrük tarife kanununun yirmi sekizinci maddesi mefsuhtur.

MADDE 3 — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

MADDE 4 — Bu kanunun icrasına Maliye ve İktisat vekilleri memurdur.

Gümrük tarifesi kanununun 28 inci maddesinin tadili hakkında 1/212 numaralı kanun lâiyhası

T. C.

Başvekâlet

23 - XII - 1931

Muamelât müdürlüğü

Sayı: 6/4380

B. M. M. Yüksek Reisliğine

Gümrük tarife kanununun 28 inci maddesinin tadili hakkında Maliye vekâletince hazırlanan ve İera Vekilleri Heyetinin 22 - XII - 1931 tarihli içtimamında Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâiyhası esbabı mucibesile birlikte takdim olunmuştur.

Muktazasının ifasına müsaade buyurulmasını rica ederim efendim.

Başvekil

İsmet

Esbabı mucibe

1 teşrinievvel 1929 tarihindenberi mevkii meriyette bulunan 1499 numaralı ve 8 - VI - 1929 tarihli gümrük tarifesi kanununun ihzârı sırasında, gümrük tarifesinin yalnız dahili muamelât ile alâ-kadar olmayıp, harice de sirayeti aşikâr bulunduğundan (miyar) ın sabit bir kambiyo üzerine tesisi ciheti mülâhaza edilmekle beraber, devletin diğer bilûmum vergilerinde olduğu gibi gümrük resminin de evrakı naktiye üzerinden alındığı ve İngiliz lirası üzerine tesbit edilecek olan kıymetlerin, her üç ayda bir kontrolü ile tezeyüt veya tenakus nisbeti vasatısına göre resim hadlerinin tezyidi veya tenkisi kabil olacağı mülâhazasına binaen tarife kanununa bu suretle ahkâmı mahsus vâzı tercih edilmiş ve bu maksatla tarife kanununun 28 inci maddesi tedvin ve kabul buyurulmuştu.

İşbu madde kanuniyede :

Gümrük umumî tarifesi, bir İngiliz lirası dokuz Türk lirası hesabı ile tesbit ve bu hesap tarife nisbetlerinde esas ittihaz edilmiş olduğundan, tarife kanununun tatbiki sırasında her üç aylık vasatî kambiyo fiatına göre bu nisbet yüzde yirmi derecesinde bir tenezzül veya tereffu arzedecek olursa, umumî tarifede gösterilen resimler üzerinde maliye vekili tarafından bu tenezzül veya tereffu nisbetinde tenzilât veya zammiyat icra ve tarifedeki resimler müteakip üç ay zarfında ona göre tenzil veya zamlarile tatbik ve istifa olunur, denilmektedir.

Tarifenin tanzimi sırasında İngiliz lirası sabit kıymetli addolunarak ona istinat edilmiş ise de son zamanlarda malûm olan esbab dolayısıyla İngiliz lirası sabit bir para olmaktan çıkmış ve madde kanuniye vâzı aslisinde kaldıkça İngiliz parasının temevvücü ile tarifedeki resim hadlerinin de mütemadiyen tadil ve tebdili bir emri kanunî şeklini almıştır. Tarifedeki resim hadlerinin sabit bir esasa istinatı zarurî olduğundan, madde kanuniyedeki (İngiliz lirası esas) yerine (altın esas) ının ikamesi muvafık görülmektedir.

Tarifenin tanzim edildiği tarihte bir İngiliz lirası dokuz Türk lirasına muadil addedilmiş olup bir Türk altının İngiliz altınına nazaran safi altın hesabı ile (0,9033) kıymetinde bulunmasına

binaen o devrede bir Türk altını mukabili (813) kuruş tutmak lâzımgelir ki bu esasa göre altın sterlin (1030) kuruş ederken türk altınının fiatı da (930,48) kuruşa tekabül etmesi lâzımgelmektedir.

Türk altınına, Cümhuriyet merkez bankasının tesbit ettiği (925) kuruş fiatı da esas tutacak ol-
sak, vasıl olunacak netice, pek cüzi farkla yine aynı olmaktadır.

Bu itibarla, tarife kanununda, sterlin esası yerine, türk altını esasının kabulü ve küsuratın da tayyi suretile maddenin tanzim edildiği tarihte Türk altınının (sekiz türk lirası) mukabili olarak kabul edilmiş bulunduğu neticesine varılmıştır. Yukarıda arzolunan esbab ve mülâhazata binaen, tarife kanununun 28 inci maddesini tadilen hazırlanan lâyihaya (bir ingiliz lirası dokuz türk lirası hesabı ile) ibaresi yerine (bir türk altını sekiz türk lirası hesabı ile) ibaresi konulmuş ve türk altını ile türk lirası arasındaki farkın, tayininde, Cümhuriyet merkez bankası kanununun 37 inci maddesi mucibince mezkûr banka tarafından zaman zaman tesbit edilecek fiatların esas tutulacağı da madde metnine ilâve kılınmıştır.

İktisat encümeni mazbatası

T. B. M. M.

İktisat encümeni

Karar No. 12

Esas No. 1/212 2/25

28 - XII - 1931

Yüksek Reisliğe

Gümrük tarifesi kanununun 28 inci maddesinin tadili hakkındaki kanun lâyihası ile aynı meseleye dair Gümüşane mebusu Hasan Fehmi Bey tarafından Meclisi Âliye arz ve encümenimize havale buyurulan teklifi kanunî ve esbabı mucibeleri Maliye vekili Beyin huzur ile tetkik ve müzakere edildi.

İngiliz lirasının altın esası üzerine müstenit ve sabit kıymetli bir halde bulunduğu bir zamanda kesbi kanuniyet etmiş olan gümrük tarifesi kanununun 28 inci maddesinin İngiliz lirasının son günlerde evvelki evsafını terketmesi üzerine mezkûr maddenin de değiştirilmesi lâzımgeleceğini pek tabii gören encümenimiz bu esasa dair olan Hükümetin teklifi kanunisini aynen kabul etmiş ve yalnız şekle ait bir kaç tashihatın yapılmasına karar vermiştir.

Gümüşane mebusu Hasan Fehmi Beyin teklifi kanunisi de aynı maksat ve esas dahilinde tanzim edilmiş olmasından bu teklifi kanunî hakkında ayrıca tayini muameleye mahal görülememiştir.

Havalesi veçhile Maliye encümenine tevdi edilmek üzere Yüksek Reisliğe takdim kılındı.

İktisat En. Rs.	M. M.	Kâ.	Aza	Aza	Aza	Aza
	Mardin		Afyon	Gümüşane	Bursa	Edirne
M. Rahmi	Ali Rıza		İzzet	Edip Servet	Dr. R. Ferit	Faik
Aza	Aza	Aza	Aza	Aza	Aza	Aza
Kastamonu	Aksaray	Maraş	Ankara	Konya	Aydın	
Tahsin	Yaşar	Nuri	Eşref	A. Hamdi	Fuat	

Maliye encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Maliye encümeni

Karar No. 18

Esas No. 1/212, 2/25

31 - XII - 1931

Yüksek Reisliğe

1 haziran 1929 tarih ve 1499 numaralı gümrük tarife kanununun 28 inci maddesinin tadiline dair Başvekâletin 23 - XII - 1931 tarih ve 6/4380 numaralı tezkeresile (Gümüşane mebusu Hasan Fehmi Beyin olbapta teklif ettiği kanun lâyihası encümenimize havale edilmiş olmakla her ikisi aynı maksat ve gayeyi ihtiva etmesi hasebile birleştirilerek Maliye vekili Beyefendi hazır olduğu halde tetkik ve müzakere edildi.

Kanunun heyeti umumiyesi ve İktisat encümeninin kabul ettiği kanun lâyihası aynen kabul edilmiştir. Havalesi mucibince Bütçe encümenine tevdi kılınmak üzere Yüksek Reisliğe takdim kılındı.

Reis	M. M.	Kâ.	Aza	Aza
Çorum	Bayazıt	Isparta	<i>M. Nedim</i>	<i>Zülfü</i>
<i>İsmet</i>	<i>İhsan</i>	<i>Kemal Turan</i>		

Bütçe encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Bütçe encümeni

M. No. 45

Esas No. 1/212, 2/25

3 - I - 1932

Yüksek Reisliğe

Gümrük tarife kanununun 28 inci maddesinin tadili hakkındaki kanun lâyihası ile bu mevzua dair Gümüşane mebusu Hasan Fehmi Bey tarafından Yüksek Meclise arzolunan teklifi kanunî ve bunları tevlit eden İktisat encümeninin muaddel lâyihası ve merbut esbabı mucibeleri encümenimize havale buyurulmuş olduğundan Maliye vekili Mustafa Abdülhalik Bey hazır bulunduğu halde bu teklifler encümenimizde dahi tetkik olundu.

Encümenimiz bu hususta serdedilen esbabı mucibelere aynen iştirak ederek gümrük tarifesi kanununun 28 inci maddesinin tadiline acil bir lüzum görmüştür. Teklif olunan tadil şeklini dahi esas itibarile kabul eylemiş yalnız bunda esbabını izah edeceğimiz bazı tadilâtı ıera eylemiştir.

Birinci maddede ifadelerde takdim ve tehir yapılmakla beraber « türk altını sekiz türk lirası hesabına » ibaresi yerine (türk altını hali hazırda mütedavil bir sikke olmadığından ve resmen borsaya dahil bulunmadığından bunun yerine (6,614 618) gram saf altın ihtiva eden türk lirası hesabına) ibaresi ikame edilmiştir. Bunun gibi altın ile türk lirası arasındaki nisbetin tesbiti Cümhuriyet merkez bankası kanunu mucibince bu bankaya ait olmakla beraber dahil ve hariçte daha vazih ve emin bir vaziyet arz etmek üzere bu nisbetin tesbitinde lâyihaya bazı kuyudat ilâve edilmiştir.

Bu suretle tadilen ihzar olunan lâyihayı Umumî heyetin tasvibine arz ederiz.

Reis	M. M.	Kâ.	Aza	Aza	Aza	Aza	Aza
Gümüşane	Konya	Tokat	Aksaray	Elâziz	Erzurum	Kayseri	Kırklareli
<i>H. Fehmi</i>	<i>K. Zaim</i>	<i>Süreyya</i>	<i>A. Süreyya</i>	<i>H. Tahsin</i>	<i>Aziz</i>	<i>A. Hilmi</i>	<i>M. Nahit</i>
Aza	Aza						
Kırklareli	Çorum						
<i>Şevket</i>	<i>Mustafa</i>						

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Gümrük tarife kanununun 28 inci maddesinin tadili hakkında kanun lâyihası

MADDE 1 — Gümrük tarife kanununun 28 inci maddesi aşağıda yazılı şekilde tadil edilmiştir:

MUADDEL MADDE 28 — Gümrük umumî tarifesi bir türk altını 8 türk lirası hesabına tesbit ve bu hesap tarife nisbetlerinde esas ittihaz edilmiş olduğundan bu kanunun tatbiki sırasında her üç aylık vasatî kambiyo fiyatına göre yukarıda gösterilen nisbet % 20 derecesinde bir tenezzül veya teraffuu arzedecek olursa umumî tarifede gösterilen resimler üzerinde Maliye vekili tarafından bu tenezzül ve tereffu nisbetinde tenzilât veya zammiyat icra ve tarifedeki resimler müteakip üç ay zarfında ona göre tenzil veya zamlarile tatbik ve istifa olunur.

Türk altını fiatile türk lirası arasındaki fark Cümhuriyet merkez bankası kanununun 37 inci maddesi mucibince mezkûr banka tarafından tesbit edilmekte olan altın fiatına göre tayin edilir.

Bu hüküm 15 inci maddedeki üç ay müddet kaydine tâbi değildir.

MADDE 2 — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

MADDE 3 — Bu kanunun ierasma Maliye vekili memurdur.

22 - XII - 1931

Bş. V.	Ad. V.	M. M. V.	
<i>İsmet</i>	<i>Yusuf Kemal</i>	<i>Zekâî</i>	
Da. V.	Ha. V.	Ma. V.	
<i>Ş. Kaya</i>	<i>Dr. T. Rüştü</i>	<i>M. Abdülhalik</i>	
Mf. V.	Na. V.	İk. V.	S. İ. M. V.
<i>Esat</i>	<i>Hilmi</i>	<i>M. Şeref</i>	<i>Dr. Refik</i>

İKTİSAT ENCÜMENİNİN TADILI

1 haziran 1929 tarihli ve 1499 numaralı gümrük tarifesi kanununun 28 inci maddesini muaddil kanun lâyihası

MADDE 1 — 1 haziran 1929 tarihli ve 1499 numaralı gümrük tarifesi kanununun 28 inci maddesi aşağıdaki gibi tadil edilmiştir:

Gümrük umumî tarifesi bir türk altını 8 türk lirası hesabına tesbit ve bu hesap tarife nisbetlerinde esas ittihaz edilmiş olduğundan bu kanunun tatbiki sırasında her üç aylık vasatî kambiyo fiyatına göre yukarıda gösterilen nisbet % 20 derecesinde bir tenezzül veya tereffu arzedecek olursa umumî tarifede gösterilen resimler üzerinden Maliye vekili tarafından bu tenezzül veya tereffu nisbetinde tenzilât veya zammiyat icra ve tarifedeki resimler müteakip üç ay zarfında ona göre tenzil veya zamlarile tatbik ve istifa olunur.

Türk altını fiyatı ile türk lirası arasındaki fark Cümhuriyet merkez bankası kanununun 37 inci maddesi mucibince mezkûr banka tarafından tesbit edilmekte olan altın fiatına göre tayin edilir.

Bu hüküm 15 inci maddedeki üç ay müddet kaydine tâbi değildir.

MADDE 2 — Hükümetin ikinci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3 — Bu kanunun ierasma Maliye ve İktisat vekilleri memurdur.

BÜTÇE ENCÜMENİNİN TADİLİ

*Gümrük tarifesi kanununun 28 inci maddesinin
tadili hakkında kanun lâiyhası*

MADDE 1 — 1 haziran 1929 tarih ve 1499 numaralı gümrük tarifesi kanununun 28 inci maddesi aşağıdaki gibi tadil edilmiştir:

Gümrük umumî tarifesi, 6,614618 gram saf altın ihtiva eden bir türk altını 8,12 türk lirası hesabile tesbit ve bu hesap tarife nisbetlerinde esas ittihaz edilmiş olduğundan bu kanunun tatbiki sırasında türk altını ile türk lirası arasındaki her üç aylık vasatî nisbet, türk lirasının sabit kıymet arzeden eenebi dövizlerine nisbetlerini ve halis altının beynelmilel fiatlarını nazara alarak Cümhuriyet merkez bankası tarafından tesbit edilecek olan altın fiatına göre % 20 derecesinde bir tenezzül veya tereffu arzedecek olursa umumî tarifede gösterilen resimler üzerinden Maliye vekili tarafından bu tenezzül veya tereffu nisbetinde tenzilât veya zammiyat icra ve tarifedeki resimler müteakip üç ay zarfında ona göre tenzil veya zamlarile tatbik ve istifa olunur. Bu hüküm gümrük tarifesi kanununun 15 inci maddesindeki üç ay müddet kaydine tâbi değildir.

MADDE 2 — İktisat encümeninin teklifi aynen.

MADDE 3 — İktisat encümeninin teklifi aynen.

